

IN DE KIJKER

Dagje Marker Wadden
Bijzondere broedplaats
Voorjaarsstorm
Zomertortel
De bonte kraai
Terugblik

Foto: Eidereind vrouwtje met jongen Elly Meuleman

VEERTIGSTE JAARGANG NR. 3 2024

IN DE KIJKER

Sinds feb. 1984 contactblad voor de leden en donateurs van de “Vogelwerkgroep Bathmen”
(opgericht 15 feb. 1974)

Verschijnt driemaal per jaar

Oplage 150 stuks

Contributie	Leden-	€ 10,00
	Donateurs	€ 7,00
Rekeningnummer	ABN-AMRO	NL 25 ABNA 0.4653.87.098

Bestuur:

Voorzitter	Piet Heetebrij ☎ 0570 - 542530 e-mail: p_heetebrij@hotmail.com
Secretaris	Elly Meuleman-Bannink ☎ 0570 - 551320 e-mail: meulemanelly@gmail.com
Penningmeester	Piet Heetebrij ☎ 0570 - 542530 e-mail: p_heetebrij@hotmail.com
Vogelzaken	Erwin Ruessink ☎ 0570 - 543210 e-mail: erwinruessink@concepts.nl
Vogelzaken	Hans Kleine Koerkamp ☎ 06 40472069 e-mail: kleinekoerkamp@zonnet.nl
Uilenwerkgroep	Karel Maas Geesteranus ☎ 06 55326635 e-mail Karel.MaasGeesteranus@gmail.com

Redactie

Henk Muskee
☎ 06 34349683 e-mail: hjmuskee@gmail.com

Elly Meuleman-Bannink
☎ 0570 - 551320 e-mail: meulemanelly@gmail.com

Website

vwg-bathmen.n

VOORWOORD

Aan de donateurs en de leden

redactie

Volgens de meteorologen is de zomer alweer voorbij. Voor hen geldt de eerste van september als start van de herfst. Ik leerde vroeger altijd 21 september. Wat is waar? Persoonlijk hoop ik op nog mooie najaar dagen. Die waren er in het begin van september. Mede door de vele vrolijk fladderende vlinders in de tuin was het volop genieten, die eerste dagen van september. Het is in elk geval tijd voor een nieuwe "in de kijker".

Foto: Röntgenfoto grote bonte specht Arie van 't Riet

Sinds de vorige editie kreeg de redactie gelukkig weer miltjes of appjes met vogelnieuws binnen. Waaronder een röntgenfoto gemaakt door Arie van 't Riet. Johan Vijge, VWG lid, had een dode grote bonte specht naar Arie gebracht. (Arie maakt vaker röntgenfoto's van o.a. dode vogels). Uit de röntgenfoto blijkt dat de vogel een gebroken poot had. Waarschijnlijk de doodsoorzaak. Want hoe moet een vogel met gebroken poot aan voedsel komen?

Ook andere leden en lezers leverden weer stukjes voor het blad en dus is er een nieuw exemplaar. We hopen dat u het met plezier leest.

Dagje naar de Marker Wadden

Dick Bolink

Een tijdje terug zijn Jeanet en ik naar de Marker Wadden geweest. Omdat we hier 6 jaar geleden met de opening ook zijn geweest, was het mooi om te zien hoe het gebied in die tijd veranderd en volwassen geworden is.

Even een stukje geschiedenis. Door de aanleg van de dijk tussen Enkhuizen en Lelystad in 1976 verdween de dynamiek in het Markermeer. Daarna ook het rijke planten- en dierenleven. Het werd een statisch meer, de natuurlijke balans raakte

verstoord. Door de aanleg van de Marker Wadden keert het leven onder en boven water weer terug. De nieuwe natuurlijke oevers en ondieptes zorgen ervoor dat de natuur weer opbloeit.

Foto: De Marker Wadden Dick Bolink

We gingen met de boot van 10 uur vanaf Lelystad richting Marker Wadden, wat 45 min. duurde. Je kunt al van grote afstand "De steltloper", een mooie uitkijktoren zien liggen.

Onderweg werden we omringd door visdiefjes en kokmeeuwen die daar een broedkolonie hebben. Vlak voor aankomst in het haventje konden we al tientallen oeverzwaluwen zien scheren boven het water en over de duinen. Deze hadden in de steile oever hun nesten gegraven. Eenmaal aangekomen hebben we de kust route gelopen van ongeveer 7 km lang.

Foto: uitkijktoren "De Steltloper" Jeanet Tissingh

Je hebt soms uitzicht op het Markermeer, soms op de meertjes en ondieptes met broed kolonies van kokmeeuwen of visdiefjes. Van de laatste waren er lang niet meer zoveel als 6 jaar geleden, toen waren er duizenden. Verder waren er veel gele kwikstaarten, rietgorzen, rietzangers en baardmannetjes . Ook zagen we 2 ruziënde zeearenden die boven ons vlogen. Bij "kijkhut Duikeend" zagen we nog een geoorde fuut, verder gewone futen en diverse soorten eenden. Je kunt hier ook de vlinder route lopen, maar die hebben we niet gedaan, want er stond een flinke wind en we hebben helaas geen enkele vlinder gezien. Na afloop hebben we wat gegeten in het eilandpaviljoen en zijn we met de boot van 14.00 uur terug gegaan. Voor de kust van Lelystad voeren we door een groep van honderden aalscholvers .

Samenvattend:

In die 6 jaar is er veel veranderd; er is bebouwing bijgekomen zoals een paviljoen, kijkhutten, enkele huisjes voor de verhuur, uitkijktoren en dergelijke bouwsels. Ook qua natuur is er veel veranderd; er is meer rust gekomen op de verschillende eilandjes, meer verschillende vogelsoorten en ook de vegetatie is meer in evenwicht. Het was leuk om het een keer weer te zien en een aanrader voor een dagje vogels kijken en wandelen!

Bijzondere broedplaats

redactie

Wat is het altijd weer leuk als lezers van ons blad ons iets toesturen. Op 12 mei kwam er een mailtje van Nathalie Kloosterboer van de Mariahoeve aan de Oersteeg. Een zwarte roodstaart had een bijzondere plek gevonden om een nest te maken. Namelijk in de trekker. Op 12 mei lagen er 5 eitjes in het nest. De trekker wordt één of twee keer per dag gebruikt om te voeren. Maar daar stoorden de vogels zich blijkbaar niet aan, want op 23 mei kwam er weer een foto. De eitjes waren uitgekomen.

Foto: vrouwtje zwarte roodstaart op haar nest Nathalie Kloosterboer.

Foto: de eitjes en de jongen Nathalie Kloosterboer

In voorgaande jaren ontdekten we al dat niet alleen zwarte roodstaarten bij de familie Kloosterboer bijzondere nestplekken vinden. Huiszwaluwen broeden normaal gesproken graag bij boerderijen net onder de dakrand tegen witte of crème kleurige planken. Bij Kloosterboer hebben ze aan de moderne stal geen planken. Wel huiszwaluwen bleek bij tellingen. Maar waar dan? Welnu tussen de muur en de damwanden voor de muur zit ruimte. Voldoende om daar toch nesten te maken. De huiszwaluwen hebben daar met velen "hun thuis" om jongen te krijgen gevonden.

Voorjaarsstorm

Wim Hondman

Elk jaar krijgen we in ons land wel een keer te maken met bijzondere weersomstandigheden. Zo ook een aantal jaren geleden in 2019. Tijdens de voorjaarsstorm van 5 Juni 2019 reed ik op de Holterweg bij winkelcentrum Flora toen er een auto naast mij stopte. De chauffeur riep mij toe: "Kunnen jullie vanmiddag nog langskomen want er is een knotwilg met steenuilenkast en al omgewaaid."

Bij een melkvee boerderij aan de Oxersteeg heeft de vogelwerk groep al jaren een steenuilenkast. Achter op het erf staat rijtje knotwilgen. In eentje daarvan zit een steenuilenkast. 's Morgens was tijdens de storm de knotwilg omgewaaid. De kast was er als eerste uitgewaaid, de boom was hier bovenop gevallen.

Samen met de boer hebben we de boom met veel moeite er af kunnen trekken. De kast lag op de kop in de droge sloot. Er zaten drie jonge steenuilen in de kast. Deze hebben we even in een emmer gedaan en de kast in een stevige knotwilg gezet.

Daarna hebben we de jongen weer in kast geplaatst, samen met een handvol dode muizen. Die waren ook uit de kast gevallen.

Toen het weer rustig was rond de knotwilgen vloog na een poosje de steenuil ook weer in de buurt van de knotwilgen. De jongen zijn groot gebracht en later uitgevlogen. Gelukkig was er op het erf geen verdere stormschade. Eind goed al goed.

Foto's: harde werkers en de geredde jonge steenuilen. Wim Hondman

Zomertortel

Herman Bosman

Als het over de zomertortel gaat, is er meestal weinig hoopvol te melden. BirdLife bracht daar onlangs verandering in en wist een lichtpuntje te melden. Er lijkt zich enig herstel aan te dienen van een deelpopulatie, dankzij het jachtverbod in Frankrijk, Portugal en Spanje. De zomertortel is een prachtig getekende duif en het is de enige duivensoort die de winter buiten Nederland doorbrengt. Ze trekken in september of oktober weg in zuidwestelijke richting, via West-Frankrijk en het Iberisch schiereiland, naar de Sahel-zone in West-Afrika. De andere Nederlandse duivensoorten blijven in ons land. Eind april of begin mei keren de zomertortels dan weer terug in Nederland. Er leven nog enkele honderden broedparen bij ons (schatting van 2018 tot 2020: 600 tot 900 paren). Al tijdenlang nemen de

aantallen zomertortels in heel West-Europa enorm af. Sinds halverwege de jaren zeventig van de vorige eeuw is de afname zelfs meer dan 85 procent. De voornaamste oorzaken zijn de intensivering van de landbouw en de jacht in landen rondom de Middellandse Zee.

Foto: zomertortel Gejo Wassink

Europees actieplan

Het licht herstel van de zomertortel, vooral in de zuidelijke West-Europese landen, is het direct gevolg van een Europees actieplan om de zomertortel er weer bovenop te helpen. Dit actieplan is door de RSPB (Engelse BirdLife-partner) opgesteld in opdracht van de Europese Commissie. Het aan banden leggen van de voorheen excessieve jacht op de zomertortel was een belangrijk onderdeel ervan. Dit heeft er uiteindelijk in geresulteerd dat er een wetenschappelijk advies kwam om de jacht langs zowel de westelijke (via onder andere Frankrijk en Spanje) als de oostelijke trekroute (via onder andere Malta, Griekenland, Bulgarije en Roemenië) in ieder geval tijdelijk te staken. Helaas werd dit advies alleen in de westelijke route daadwerkelijk opgevolgd, maar daar is nu dus ook voor het eerst in jaren iets van herstel te zien. In de oostelijke route is daar nog geen sprake van, al is het bemoedigend dat Oostenrijk nu ook heeft besloten om komend najaar de jacht helemaal te sluiten. Bron : Nature today

Foto: bonte kraai Piet Heetebrij

Deze foto is genomen in onze vakantie op Rügen. Bonte kraaien leven in Noord Europa- met Denemarken en Rügen - als zuidelijkste punt. In ons land was de bonte kraai de hele twintigste eeuw een zeldzame broedvogel en deze soort wordt er alleen maar zeldzamer op. Mijn eerste kennismaking met de bonte kraai was in 1958 in Gieten (Drenthe). Mijn vader werkte als keurmeester bij slachterij Udemas Gieten en bij het slachtafval zaten in de wintertijd bonte kraaien. De bonte kraai is in ons land zo goed als verdwenen. Er zijn in de winter wat waarnemingen op de Waddeneilanden. In Noord Europa is de populatie stabiel. Ze trekken door klimaatverandering niet meer naar het zuiden. Ook doordat ze in de winter genoeg voedsel kunnen vinden.

De bonte kraai is een zangvogel uit de familie van de kraaien. De bonte kraai heeft een lichtgrijze rug, mantel en buik en contrasteert met zwarte kop, vleugels en staart. In 2023 waren er in Nederland 4-5 broedparen. Op wereldschaal wordt deze wijd verspreide soort niet bedreigd.

Big Day Bathmen

Al een paar jaar organiseren we voor de leden de zogenaamde Big Day Bathmen. In groepjes vertrekken we 's ochtends om zes uur. Tot twaalf uur proberen we dan, in en rondom Bathmen, zoveel mogelijk vogels te spotten. Binnen de groep moeten in elk geval twee personen een vogel gezien en/of gehoord hebben om mee te kunnen tellen. Dit jaar was dat op zaterdag 4 mei. In twee groepen gingen we op pad.

Het was een prachtige ochtend die we afsloten met een lunch bij "de Brink". Daar bespraken we wat we allemaal hadden gezien. Zoals te verwachten had de groep van Hans, Sem en Olav de meeste vogels gescoord. Na alle soorten van beide groepen bij elkaar op te tellen kwamen we op exact 100 verschillende vogels voor die ochtend. Ondertussen wisten we ook nog een aantal soorten op te noemen die we die ochtend niet hadden waargenomen, maar die zeker in de buurt broeden. Onze conclusie was dan ook dat de omgeving van Bathmen vogelaars veel biedt. Bossen, weilanden, akkers en water. Allemaal verschillende biotopen. In een woord prachtig!

Vogelweekend

De tweede terugblik betreft het vogelweekend naar Ameland. Van 24 t/m 26 mei waren we met acht personen op dit Waddeneiland. Het feit dat je er alleen met de boot kunt komen versterkt het gevoel van vakantie hebben. We hadden een huisje in Ballum aan de Wester Grieweg. Dat is aan de kant van de Waddenzee. Dus zaten we

midden in het weilanden gebied. Als we bij het huisje waren hoorden we volop grutto's, tureluurs en ook wel Kieviten. Een medewerker van Sovon (Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland) wist te melden dat het op Ameland in 2024 vooral met de grutto's en tureluurs beter ging dan in de jaren hiervoor. Gelukkig!

Foto: juveniele grutto Elly Meuleman

Helaas voor ons begon de zaterdag met regen. Vol ongeduld wachtten we op beter weer. Alhoewel, een spelletje kaarten is ook altijd gezellig. Toen het droog werd gingen we vanzelfsprekend weer op pad. Dat op Ameland net als in de rest van ons land ook meer dan voldoende regen was gevallen, bleek toen we naar de duin-

meertjes tussen Nes en Hollum wilden. Het pad er naartoe was ondergelopen. Dus de kijkhut, die daar is, was niet bereikbaar.

Gelukkig was er op andere plekken ook voldoende te zien en te horen. Roodborsttapuiten, nachtegalen, bosrietzangers, rietzangers en een enkele blauwborst werden waargenomen. De verschillende soorten eenden zwommen rond met hun jongen. Bijvoorbeeld de bergeenden. Maar ook veel eidereenden moeders met hun jongen.

Foto: juveniele bergeenden Elly Meuleman

De eidereenden moeders zwemmen vaak samen met andere vrouwtjes en hun jongen in een "crèche". De mannetjes vertoeven vooral in grote groepen op het wad. De eider broedde oorspronkelijk noordelijker dan Nederland. Pas in 1906 broedde de eerste eider op Vlieland. Overwinteren gebeurt in het broedgebied, maar ook nog zuidelijker, bijvoorbeeld langs de Franse kust. Ze leven van schelpdieren die ze in z'n geheel doorslikken. De sterk gespierde maag vergruist daarna de schelp.

Foto: eidereenden crèche Elly Meuleman

We kunnen terugkijken op een geslaagd weekend.

Jubileum

De laatste terugblik betreft het 50 jarig jubileum. De vorige editie werd daar al aan gewijd. Naast het uitbrengen van een speciale "in de kijker" werd er ook een fietstocht georganiseerd. Erwin Ruessink had een mooie route uitgezet. Leden, donateurs en andere belangstellenden konden deelnemen. Het was die dag, 8 juni, prachtig weer. Een groep van ruim 25 fietsers ging langs locaties waar je mogelijk vogels kon spotten. De route ging ook over het Britspad. Daar werd gestopt op een bijzondere plek. Sinds begin juni staat er een "jubileum" bank bij een kolkje in een bosje met uitzicht over de weilanden. Het bosje is van de familie Blankena, die hun toestemming tot het plaatsen heeft gegeven. Werkgroep lid Henk Nengerman heeft de bank, die prima zit, gemaakt.

Foto: Henk Nengerman op de jubileum bank Rosemarie Zooneveld

Het bestuur heeft ter gelegenheid van het jubileum vier leden tot erelid van de VWG benoemd. Theo Booij, Henk Mulder, Herman Bosman en Jaap van Dijk kregen van voorzitter Piet Heetebrij een speld (grutto) en een boeket bloemen als dank voor hun jarenlange inzet voor de club.

De dag werd in de avond door de leden en hun partners afgesloten in het NaaberLOOKaal. Er was een terugblik aan de hand van foto's, een quiz en natuurlijk een hapje en een drankje.